

Lahti

Koko Liipola oppimisympäristönä hankekokonaisuus

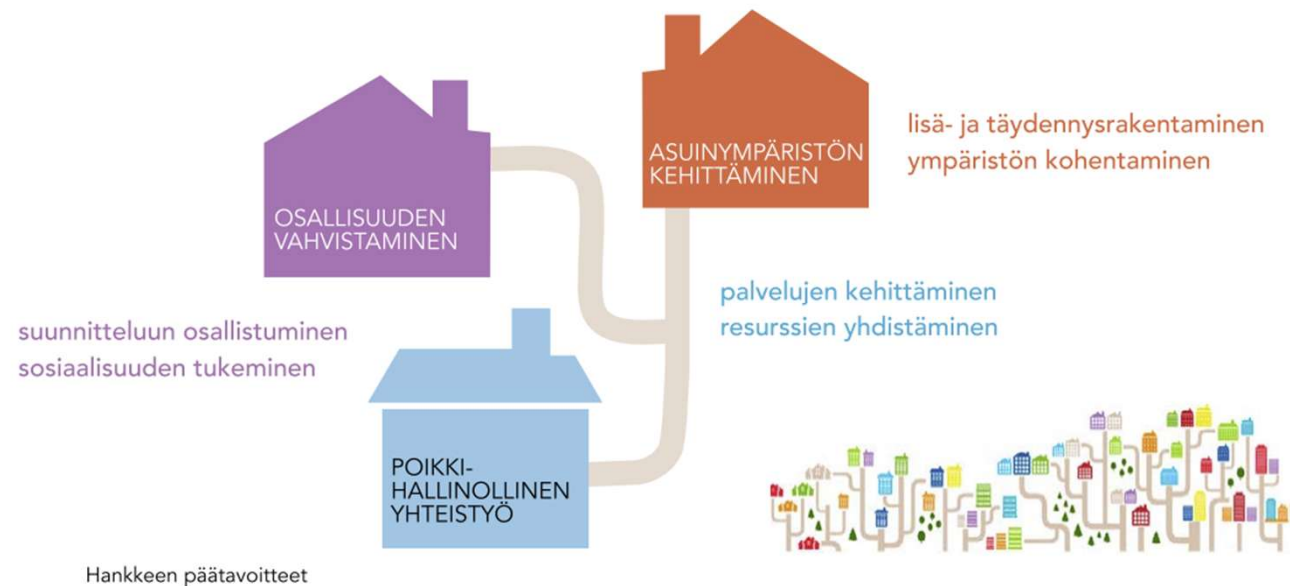
Aluepalvelutoimikunta 20.10.2025 Markku Ukkonen

Hankkeen tiivistelmä

- **Tavoitteet:** Hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden vahvistaminen monipuolisin toimin ja asukkaiden osallisuuden lisääminen
- **Toimenpiteet:** Uusi monitoimitalo Onni tarjosi tiloja ja palveluja lisäten yhteisöllisyyttä ja asukkaiden verkostoitumista
- **Asukkaiden kokemukset:** Viihtyvyys, turvallisuus ja palvelujen saatavuus parantuivat
- **Maahanmuuttajien osallisuus:** Osallistumiseen ja kotoutumisen tukeen panostaminen mm. vertaisryhmillä ja työkokeiluilla.
- **Poikkihallinnollinen yhteistyö:** kaupungin eri toimialojen ja kumppaneiden tiivis yhteistyö
 - Liipolan asuinaluehanke 2013-15 Lahden kaupunki, Tekninen ja ympäristötoimiala, maankäyttö.
 - Koulutuksellinen tasa-arvo -hanke Lahden kaupunki, Sivistystoimiala, perusopetuspalvelut.
 - Asuinalue lapsiperheiden kokemana -tutkimus Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämispalvelut.
 - Ikääntyneet paikallisen yhteisöllisyyden rakentajina -tutkimus Helsingin yliopiston koulutus- ja kehittämispalvelut sekä Lapin yliopisto.

Tausta ja tavoitteet

- **Lähtötilanne**
 - Kaupunginosa kohdannut haasteita (osin ikääntyvä väestö, työttömyyttä, segregaatioriski).
 - Tarve vahvistaa alueen hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä.
- **Tavoitteet**
 - Lisätä asukkaiden hyvinvointia kokonaisvaltaisesti – mm. uusia kokoontumistiloja ja palveluja, yhteisötoiminnan aktivointi, asukkaiden osallisuuden lisääminen, eri väestöryhmien (lapset, nuoret, aikuiset, seniorit, maahanmuuttajat) tarpeiden parempi huomiointi.
- **Hankkeen toteutus**
 - Lahden kaupungin poikkihallinnollinen lähestymistapa ja paikallisten toimijoiden yhteishanke. Mukana kaupungin eri palvelualueet, asukasyhdistys ja kumppanijärjestöjä.

Toimenpiteet ja tulokset

- **Uusi monitoimitalo Onni**
 - korvasi väliaikaisesti ostoskeskuksessa toimineen Toimela-yhteisötilan.
 - tilat asukasyhdistysten sekä koulujen ja päiväkotien vanhempainyhdistysten varattavissa maksutta.
 - monipuoliset puitteet asukas- ja harrastetoiminnalle,
 - liikuntasali, näyttämö/peilisali, aistihuone, kuvaamataito- ja tekstiilipaja, teknisen työn paja, keittiö ja mediateekki sekä muita kokoontumistiloja.
 - erikoisvälineet – puuntyöstökoneet, keramiikan polttouuni ja 3D-tulostin
- **Runsaasti asukastapahtumia ja kerhotoimintaa.**
 - asukasillat, pihatalkoot, nuorten pelikerhot ja senioreiden liikuntaryhmät monitoimitalon tiloissa.
 - eri-ikäiset ja -taustaiset asukkaat kohtasivat ja verkostoituivat uudella tavalla.
 - paikallisen asukasyhdistyksen rooli näkyi tapahtumien organisoinnissa,

Asukkaiden kokemukset

- **Sosiaalinen pääoma ja viihtyvyys**
 - mitä monipuolisemmat sosiaaliset verkostot asukkailla on omalla asuinalueellaan ja mitä vahvemmat siteet heillä on toisiinsa, sitä paremmaksi he kokevat alueen viihtyvyyden.
 - Tiiviit naapuruston ihmissuhteet ja yhteiset tekemisen muodot (kerhot, tapahtumat) tuottivat yhteenkuuluvuutta,
- **Alueidentiteetti ja turvallisuus**
 - Lähiössä asuminen koettiin myönteisesti,
 - alueesta muodostuu sinne asettuneille ”oma kotipaikka” vahvoine paikallisidentiteetteineen.
 - Asuinalueen turvallisuus ja maine nousivat esille tärkeinä hyvinvointitekijöinä.
 - Palvelujen saatavuutta pidettiin tärkeänä, ja lähiössä luonto koettiin erittäin merkittäväksi hyvinvoinnin lähteeksi
- **Eri ikäryhmien kokemuksia**
 - Lapset ja nuoret hyötyivät uusista harrastusmahdollisuuksista ja tiloista.
 - Monikulttuurisuus oli lapsille arkipäivää.
 - Työikäiset aikuiset arvostivat erityisesti arkea helpottavia palveluja (päiväkoti, kirjasto/mediateekki, liikuntapalvelut) samassa paikassa sekä mahdollisuutta tutustua naapureihin erilaisten tapahtumien kautta
 - Ikääntyneet asukkaat kokivat saavansa hankkeen myötä uusia virikkeitä (esim. senioreiden atk-opastus, tuolijumppa),

Maahanmuuttajien osallisuus

- **Monikulttuurinen lähiö**
 - Lahden muihin kaupunginosiin verrattuna paljon maahanmuuttajia
 - päiväkodissa yli kolmasosalla lapsista on maahanmuuttajatausta.
 - suurin maahanmuuttajaryhmä on venäjänkieliset
- **Ennakkoluulojen hälventäminen**
 - panostettiin maahanmuuttajien osallisuuden lisäämiseen.
 - projektiin palkattiin eri kulttuuritaustoista tulevia työntekijöitä, jotka toimivat sekä siltojen rakentajina että asenteiden tasaajina.
 - alueen maahanmuuttajat, kaupungin palvelut ja järjestöt pääsivät vaihtamaan ajatuksia.
- **Omat ryhmät ja kotoutumisen tuki:**
 - alueella syntyi maahanmuuttajien omia vertaisryhmiä.
 - kaksi erityistä kieli- ja kulttuurikurssia
 - työkokeilut ja vapaaehtoistehtävät kasvattivat kokemusta suomalaisesta työelämästä

Poikkihallinnollinen yhteistyö

- **Kaupungin poikkihallinnollinen yhteistyö**
 - Hyvinvointipalvelut (terveys, sosiaalityö), sivistyspalvelut (nuoris- ja liikuntatoimi, kirjasto), Tilakeskus ja konsernihallinnon kehittämissyksikkö.
- **Yhteistyörakenne**
 - Hankkeelle muodostettiin monialainen työryhmä ohjaamaan ja seuraamaan toimenpiteitä.
 - Työryhmässä olivat edustettuina kaikki keskeiset tahot.
 - Säännölliset tapaamiset ja selkeä tehtävänjako pitivät huolen siitä, että tieto kulki sektorien välillä.
 - asukasyhdistys kutsuttiin mukaan suunnittelukokouksiin tuomaan asukkaan näkökulmaa.
- **Hyödyt**
 - päällekkäinen työ vähentyi, resurssit voitiin yhdistää ja ongelmiin löydettiin luovia ratkaisuja
 - nuorisopalvelut ja liikuntapalvelut sopivat yhdessä tilojen jaosta
 - Kirjastopalvelut tuotiin ”pop-up”-periaatteella mediateekkiin yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa,
- **Haasteet ja opit:**
 - kaikki toimijat eivät olleet tietoisia toistensa tekemisistä
 - poikkihallinnollisuus vaatii tehokasta viestintää ja koordinointia
 - tarvitaan koordinaattori, joka huolehti, että tieto kulkee ja sovitut asiat etenevät
 - johdon tuki on tärkeää, johtoryhmä seurasi sitoutti omalla esimerkillään yksiköitä yhteistyöhön.

Ympäristön parannukset

- **Moderni infrastruktuuri**
 - monitoimitalo Onnin valmistuminen.
 - uudesta arkkitehtonisesti modernista rakennuksesta tuli alueen uusi maamerkki.
- **Esteettömyys**
 - Onni on yksikerroksinen rakennus, jossa ei ole portaikkoja käytössä
 - oviaukot ja WC-tilat mitoitettu pyörätuoliystävällisiksi, tarpeen mukaan tiloista löytyy luiskia ja hissi
 - valaistus kirkas ja häikäisemätön
 - akustiikkaan kiinnitetty huomiota
- **Lähiympäristön kunnostus**
 - Onnin piha-alueesta tehtiin asukkaiden oma kohtaamispaikka.
 - perennapenkkejä ja puita tuomaan varjoa
 - penkkejä sekä pöytiä, jotta ulkona oleilu olisi houkuttelevaa
 - piha-alue suunniteltiin myös tapahtumakäyttöön
 - suojateitä, hidasteita ja pysäköinti järjestettiin selkeästi pois kulkureittien edestä.

Askelmerkit onnistumiseen

- **Ota alusta asti mukaan ne, joita hanke koskee.**
 - Osallista asukkaat suunnitteluun (kyselyt, työpajat) ja toteutukseen vapaaehtoisina.
 - Ratkaisut perustuivat todellisiin tarpeisiin ja asukkaat kokivat hankkeen “omakseen”
 - Kun ihmiset pääsevät vaikuttamaan, sitoutuminen ja aktiivisuus kasvavat.
- **Moniammatillinen tiimi tekee hankkeesta enemmän kuin osiensa summan.**
 - Huolehdi, että projektilla on nimetty vetäjä ja että kaikki osallistuvat tahot pitävät säännöllisesti yhteyttä.
 - Yhteistyö vaatii aktiivista fasilitointia
- **Paikallisten yhdistysten ja vapaaehtoisten rooli on korvaamaton**
 - Varmista tuki toimijoille uuden oppimisessa.
 - Järjestä koulutusta tai mentorointia.
- **Hyvätkään teot eivät hyödytä, jos niistä ei tiedetä.**
 - Tee hankkeesta näkyvä – käytä paikallismediaa, some-kanavia, ilmoitustauluja.
 - Kerro onnistumisista (esim. asukastarinoita, kuvia tapahtumista) lisätäksesi positiivista mainetta.
 - Avoin viestintä vähentää ennakkoluuloja ja kutsuu uusia ihmisiä mukaan toimintaan.
- **Hanke on väliaikainen, mutta vaikutusten tulee olla pysyviä.**
 - Suunnittele exit-vaihe: kuka ottaa vastuun, kun projekti päättyy?
 - Rakenteiden juurruttaminen ennakoon ehkäisee “hanketyhjiön”

Yhteenveto

- pilottihanke onnistui tuomaan konkreettisia parannuksia
 - uudet tilat, uudet toimintamallit ja lisääntynyt yhteisöllisyys ovat jääneet elämään alueelle.
 - asukkaiden osallisuuden kokemus vahvistui, palvelut vastaavat tarpeita paremmin ja ennakoluulot eri ryhmien välillä hälvenivät.
- Hankkeen oppeja ja periaatteita voidaan soveltaa muissakin kaupunginosissa
 - asukasvetoinen kehittäminen
 - poikkihallinnollinen tiimityö
 - panostukset lähiympäristöön.
- Kaupungin päätöksenteossa hankkeen tuloksia voidaan käyttää perusteluna ennaltaehkäisevään työhön.
 - Investoinnit yhteisötiloihin ja asukastoimintaan voivat vähentää raskaampien korjaavien toimien tarvetta myöhemmin (esim. syrjäytymisen ehkäisy).
 - kaupungin kannattaa seurata Liipolan kehitystä (asukaskyselyt, hyvinvointimittarit) ja tarjota tarvittaessa tukea.
- Hankkeen ydinoppi on, että inhimillinen mittakaava ja yhteisöllisyys ovat kaupunkikehityksen kulmakiviä.
 - Tekninen tai fyysinen parannus tärkeä, vasta yhdessä sosiaalisen pääoman kanssa se luo kestäviä tuloksia.
 - Liipolan Hyvinvoiva asuinalue -hanke osoitti, että kun kaupunki toimii mahdollistajana ja asukkaat itse rakentavat sisältöä, syntyy elinvoimainen ja omaleimainen yhteisö, joka kantaa hyvinvointia pitkälle tulevaisuuteen.